

Rozvoj venkovských oblastí na Vysočině

Magdaléna Svatoňová

Vše začalo schválením programu rozvoje kraje

Nově založené regiony si do vínku vetkly starost o rozvoj svého území.

Program rozvoje kraje Vysočina byl po nástupu samosprávy aktualizován a schválen zastupitelstvem kraje v únoru 2002. Stáli jsme tehdy u nového programového dokumentu a zvažovali, jak s ním pracovat, co je potřebné a také možné financovat.

Vznikl účelový fond na financování rozvojových aktivit formou grantových programů
Fond Vysočiny

Jeden konkrétní krok jsme ale učinili hned na počátku. Zároveň s aktualizací PRKu se rodila myšlenka založit účelový rozvojový fond dotovaný z vlastních příjmů kraje. 19. března 2002 tak spatřil světlo světa Fond Vysočiny jako nástroj k uskutečnění části aktivit obsažených v PRKu.

Jeho cílem je transparentnost a jednotný systém v rozdělování podpory, zapojení velkého množství partnerů a jejich trénink na pravidla podávání grantů.

Dosavadní reakce potenciálních žadatelů, veřejnosti, zástupců obecních samospráv i médií na zřízení a funkci Fondu Vysočiny jsou vesměs pozitivní

Je oceňována idea systémové a transparentní podpory rozvojových a dalších aktivit z úrovně kraje.

Přestože všechny či téměř všechny kraje rozdělují část svých prostředků pomocí grantů, Fond Vysočiny dosud zůstává jediným uceleným systémem takové podpory. I přes tlak ze strany části žadatelů na zjednodušení procedur se nám nezdá účelné snížit laťku a slevit z požadavků na formální i obsahovou úplnost předkládaných projektů. Odpovědnost za účelné rozdělování veřejných prostředků z nás nikdo nesejme.

Navíc poučení žadatelé znalí základních principů tvorby a obhajoby projektů dokáží tuto zkušenost zúročit při budoucí snaze využít strukturálních fondů EU, což zůstává jedním z účelů, pro něž byl Fond Vysočiny založen.

Fond Vysočiny 2002 – zaměření na venkov

Název grantových programů	Výše objemu grantového programu (Kč)	Žádosti		Požadovaná výše podpory (Kč)	Rozdělená podpora z FV (Kč)	Vlastní podíl úspěšných žadatelů (Kč)	Celkový objem zrealizovaných projektů (Kč)
		došlé	uspokojené				
2002							
Rozvoj vesnice (obnova místních částí měst a obcí)	5 000 000	84	48	11 082 426	4 823 611	4 441 170	9 264 781
Čistá voda (zásobování vodou, čištění odpadních vod)	2 000 000	31	18	3 606 050	1 999 900	6 508 891	8 508 791
Obce na síti (komunikační infrastruktura)	2 500 000	85	75	1 679 950	1 517 869	1 160 089	2 677 958
Obce na síti II. (komunikační infrastruktura)	982 131	62	39	1 403 790	874 496	727 730	1 602 226
Územní dokumentace (územní rozvoj obcí)	1 200 000	27	2	3 888 517	373 000	158 363	531 363
Bydlete na venkově (proj. dok. pro bytovou výstavbu)	1 620 000	40	24	2 792 130	1 611 350	1 308 966	2 920 316
Územní dokumentace II. (dokumenty územního rozvoje)	1 700 000	1	1	150 000	149 625	50 375	200 000

Fondy Vysočiny 2003 – zaměření na venkov

Název grantových programů	Výše objemu grantového programu (Kč)	Žadosti		Požadovaná výše podpory (Kč)	Rozdělená podpora z FV (Kč)	Vlastní podíl úspěšných žadatelů (Kč)	Celkový objem zrealizovaných projektů (Kč)
		došlé	uspokojené				
2003							
Čistá voda 2003 (zásobování vodou, čištění odpadních vod)	3 000 000	75	41	8 095 284	3 000 000	12 758 747	15 758 747
Obce na síti III. (rozvoj komunikační infrastruktury) - 1.a 2.kolo	1 300 000	116	69	2 414 139	1 299 053	1 321 379	2 620 432
Rozvoj vesnice 2003 (obnova místních částí měst a obcí)	5 000 000	123	36	18 091 387	4 990 385	7 251 214	12 241 599
Webové stránky měst a obcí (rozvoj komunikační infrastruktury)	500 000	67	55	733 384	484 053	778 613	1 262 666
Rozvoj mikroregionů (podpora projektů venkovských mikroregionů)	5 000 000	35	15	11 324 075	4 742 000	6 724 863	11 466 863
Bydlete na venkově 2003 (projektová dokumentace pro byt. výstavbu)	1 610 000	41	26	3 194 618	1 607 720	2 351 511	3 959 231
Čistá voda 2003 (zásobování vodou, čištění odpadních vod)	3 000 000	75	41	8 095 284	3 000 000	12 758 747	15 758 747
Systém sběru a třídění odpadu (podporu sběru a třídění kom. odpadu)	1 600 000	53	32	5 197 737	1 599 826	6 418 907	8 018 733
Energ. využívání obnovitel. zdrojů (projekty týkající se obnov. zdrojů energie)	1 600 000	23	17	2 301 372	1 382 512	1 035 608	2 418 120

Fond Vysočiny 2004 – zaměření na venkov

Název grantových programů	Výše objemu grantového programu (Kč)	Žádosti		Požadovaná výše podpory (Kč)	Rozdělená podpora z FV (Kč)	Vlastní podíl úspěšných žadatelů (Kč)	Celkový objem zrealizovaných projektů (Kč)
		došlé	uspokojené				
2004							
Webové stránky měst a obcí - II (rozvoj komunikační infrastruktury)	500 000	39	32	292 508	245 708	311 086	556 794
Obce na síti - IV (rozvoj komunikační infrastruktury)	300 000	28	18	324 397	168 697	309 266	477 963
Rozvoj vesnice 2004 (obnova místních částí měst a obcí)	3 500 000	81	32	10 230 011	3 500 000	5 234 644	8 734 644
Rozvoj vesnice 2004 - II (obnova místních částí měst a obcí)	5 000 000	98	37	13 730 714	5 000 000	6 641 844	11 641 844
Bydlete na venkově 2004 (projektová dokumentace pro byt. výstavbu)	1 605 360	38	25	2 666 375	1 604 478	1 285 838	2 890 316
Systém sběru a třídění odpadu 2004 (podporu sběru a třídění kom. odpadu)	5 450 000	127	106	10 396 593	5 438 846	5 380 511	10 819 357
Energetické využívání obnovitelných zdrojů 2004 (podpora obnovitel. zdrojů)	2 810 000	23	19	2 812 750	2 095 250	15 785 450	17 880 700

Fond Vysočiny 2005-06 – zaměření na venkov

Název grantových programů	Výše objemu grantového programu (Kč)	Žadosti		Požadovaná výše podpory (Kč)	Rozdělená podpora z FV (Kč)	Vlastní podíl úspěšných žadatelů (Kč)	Celkový objem zrealizovaných projektů (Kč)
		došlé	uspokojené				
2005							
Čistá voda 2005 (zásobování vodou, čištění odpadních vod)	5 000 000	73	21	12 097 215	4 987 462	7 845 566	12 833 028
Rozvoj vesnice 2005 (obnova místních částí měst a obcí)	5 000 000	100	36	14 806 994	5 000 000	7 338 305	12 338 305
Webové stránky měst a obcí - III (rozvoj komunikační infrastruktury)	500 000	77	52	736 742	500 000	521 740	1 021 740
Systém sběru a třídění odpadu 2005 (podpora sběru a třídění kom. odpadu)	4 500 000	80	64	5 038 124	3 582 195	5 501 489	9 083 684
Bioodpady 2005 (nakládání s bioodpadem)	1 500 000	22	22	1 199 738	1 199 738	1 457 032	2 656 770
Energetické využívání obnovitelných zdrojů 2005 (podpora obnovitel. zdrojů)	2 000 000	21	13	2 858 702	2 000 000	2 117 102	4 117 102
Leader Vysočiny (podpora vzniku a činnosti MAS)	1 007 000	12	7	1 659 700	1 007 000	1 169 300	2 176 300
2006							
Systém sběru a třídění odpadu 2006 (podpora sběru a třídění kom. odpadu)	2 200 000	vyhodnocuje se					
Čistá voda 2006 (zásobování vodou, čištění odpadních vod)	5 500 000	před uzávěrkou					

Oblasti podpory A - podpora obecních projektů týkajících se obnovy a údržby venkovské zástavby a občanské vybavenosti, komplexních úprav veřejných prostranství, obnovy a zřizování veřejné zeleně a rekonstrukce místních komunikací a pěších stezek.

Oblasti podpory B - podpora integrovaných projektů venkovských mikroregionů.

Celkem bylo v termínu přijato 562 žádostí, z toho:

-za oblast podpory A – 508 (požadavek na dotaci 97,837 mil. Kč)

-za oblast podpory B – 54 (požadavek na dotaci 20,878 mil. Kč).

V kapitole odboru regionálního rozvoje bylo pro tento účel vyčleněno celkem 69 mil. Kč.

Celkem bylo navrženo k podpoře v roce 2005 - 460 žádostí

V Rámci Programu obnovy venkova Vysočiny bude letos uvolněno 69 mil. Kč

Zásady Programu obnovy venkova Vysočiny - dotaci obdrží každá obec do 1500 obyvatel, která předloží správně vyplněnou žádost.

Celkem požádalo o podporu 569 obcí s požadavkem na více než 75 mil. Kč Vzhledem k převisu požadavků nad objemem alokovaných prostředků stanovilo zastupitelstvo kraje maximální výši dotace na 127 tis. Kč.

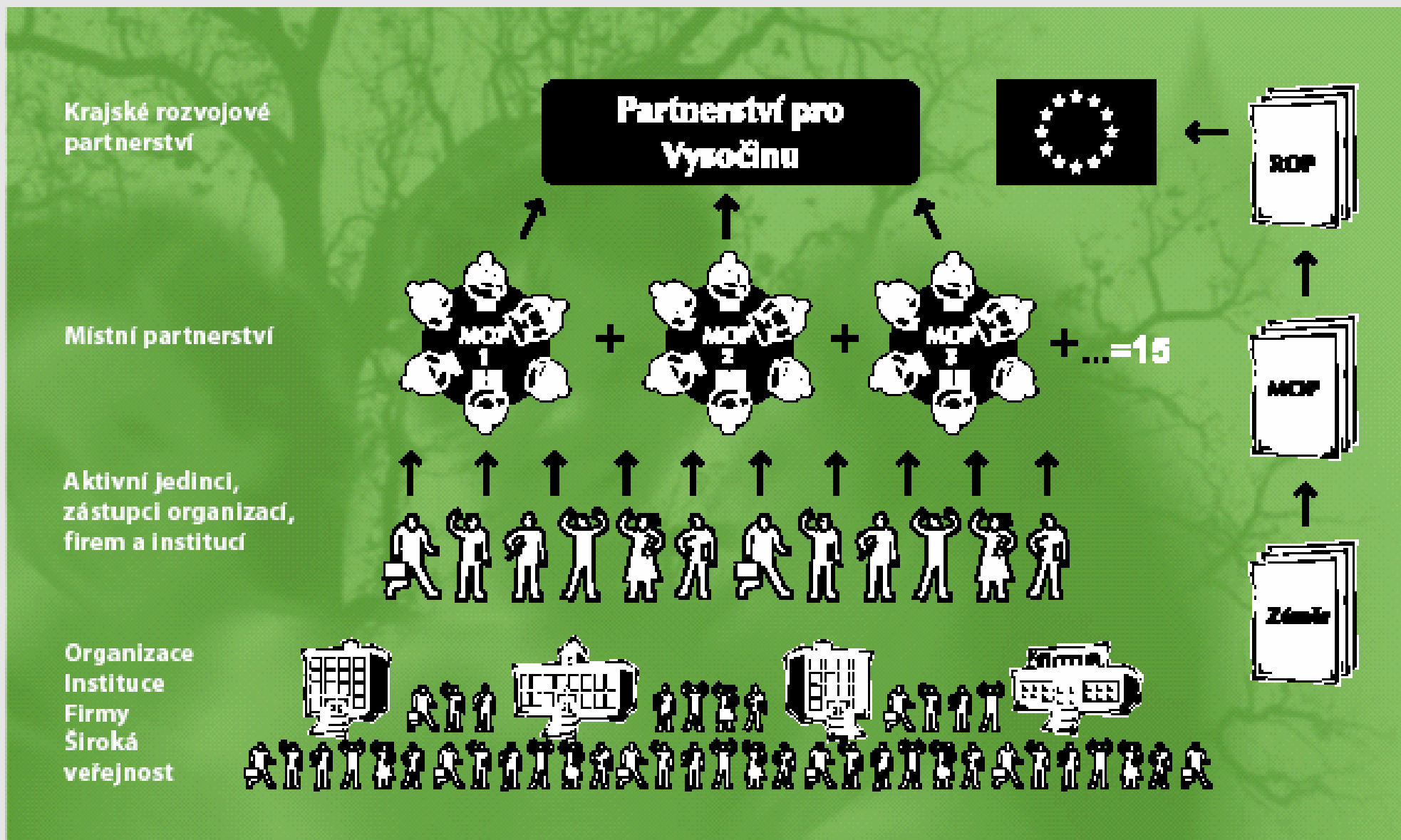
I když na první pohled se zdá, že tato částka není významná, v mnoha případech se jedná o jedinou pomoc při realizaci rozvojových aktivit v nejmenších obcích kraje. Celková hodnota všech akcí, jež chtějí žadatelé zrealizovat, dosahuje téměř 190 milionů korun.

Obce mohly svoje žádosti zaměřit do 20 různých typů projektů.

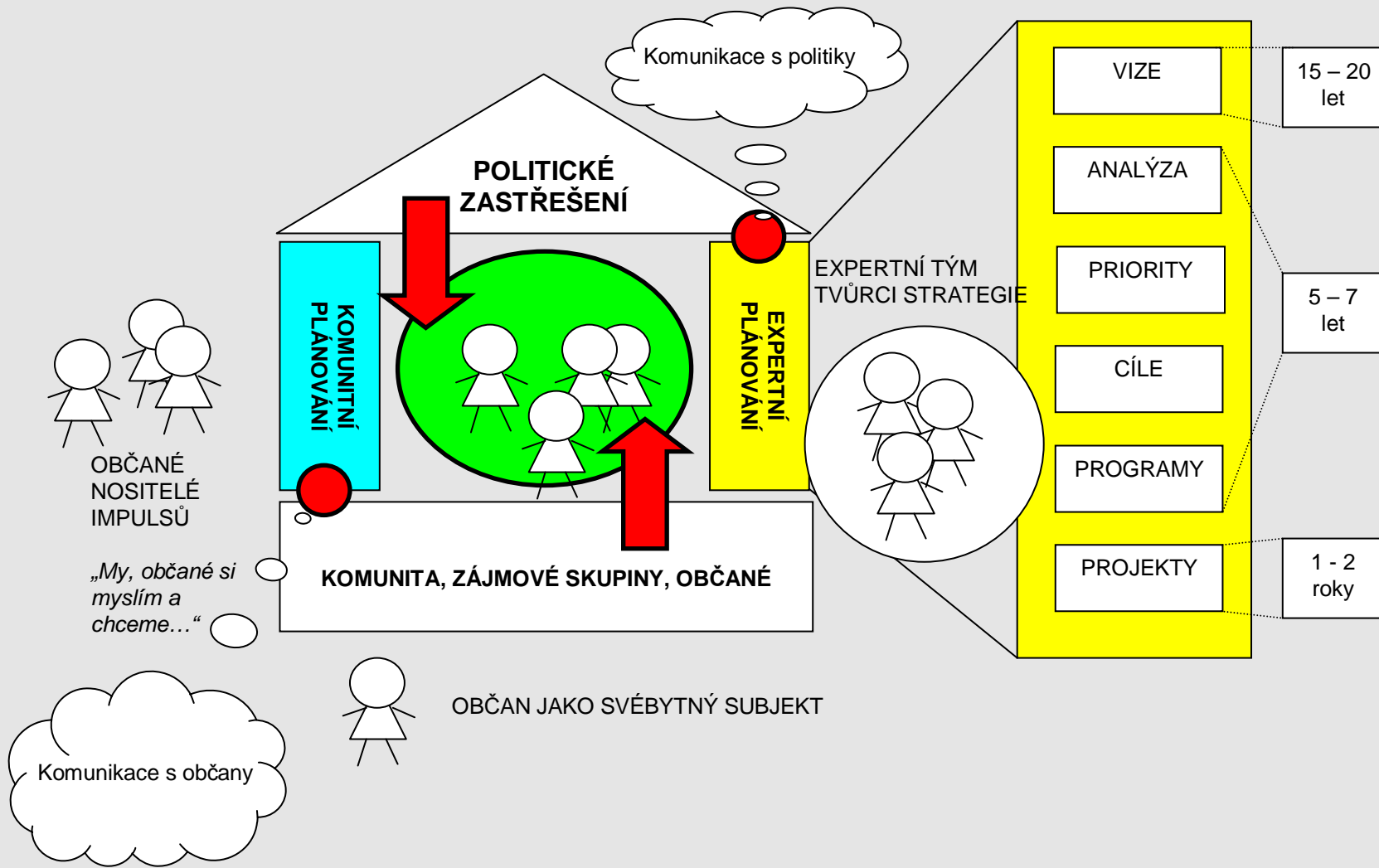
**Největší zájem - opravy místních komunikací (tradičně, 1/3 všech žádostí)
- radnice, kulturní zařízení a opravy chodníků.**

V letošním roce je umožněno obcím žádat o podporu pouze na akce typu A.

Příprava na příští plánovací období

Tvorba Místních operačních programů

Výstupy z místních operačních programů, stavební kameny regionálních operačních programů

- integrovaným projektem chápeme systém funkčně propojených dílčích projektů, jejichž realizace bude mít dopad na území celého místního partnerství případně více místních partnerství
- integrovaný projekt je chápán jako vize rozvoje a může být složen z více dílčích projektů, případně se však může jednat i o jediný velký projekt řešící jedinou oblast rozvoje
- jednotlivé dílčí projekty mohou být předkládány do různých opatření různých operačních programů dle svého zaměření

Proces realizace projektu Partnerství pro Vysočinu

-přivedl k jednomu jednacímu „stolu“ zástupce všech zainteresovaných skupin

- Obce, města, mikroregiony
- Podnikatelský sektor
- Agrární sektor
- Nestátní neziskové organizace

V mnoha regionech byla nastartována práce místního partnerství, které vyvolalo založení MAS.

Místní akční skupiny (MAS)

Dobrovolné sdružení aktivních občanů a subjektů v dané lokalitě, kteří jsou ochotni pracovat na rozvojové strategii daného regionu, na kterém se nachází sdružené subjekty.

MAS jako sdružení žádá z programů o finanční prostředky na realizaci vlastních projektů a realizaci vlastní strategie. Členové MAS rozhodují o rozdělení získaných prostředků vlastním projektům.

Na základě zpracovaných místních rozvojových strategií (IT, kvalita života, zhodnocování místních produktů, lepší využití přírodních a kulturních zdrojů, rozvoj potenciálu cestovního ruchu, rovné příležitosti pro ženy a mladé lidi atd.) jsou přidělovány finanční prostředky vybraným MAS.

Příprava záměrů (v souladu se strategií)

Výběr a schvalování projektů – v případě úspěšné žádosti o podporu

Realizace jednotlivých dílčích projektů

Monitorování a kontrolní činnost

Medializace

Úkolem MAS je navrhnout rozvojové strategie a nést poté odpovědnost za jejich implementaci.

Místní akční skupiny (základní řídicí orgány iniciativy LEADER) musí splňovat tyto požadavky:

- právní subjektivita
- vyvážené a reprezentativní složení partnerů, vybraných z rozličných socio-ekonomických sektorů
- na rozhodovací úrovni skupiny nesmí být více než 50 % partnerství tvořeno ze zástupců státní správy
- sídlo v dané oblasti (platí pro všechny členy MAS)
- členové MAS musí prokázat, že jsou schopni vyvinout a implementovat rozvojovou strategii oblasti
- zajistit uspokojivý průběh partnerství a schopnost spravovat veřejné fondy

Struktura partnerů v rámci MAS:

- veřejný sektor, tj. místní a regionální státní a samosprávné orgány
- zaměstnavatelé a jejich svazy
- odborové svazy a organizace
- dobrovolnický sektor (může v partnerstvích hrát klíčovou roli např. při pomoci v opětovném společenském uplatnění a začlenění skupin, které jsou aktuálně vyloučeny z normálního života. Tyto organizace také bývají méně svázané formálními pravidly než státní (veřejnoprávní) organizace, a proto mohou mít lepší předpoklady pro inovace a experimenty).
- komunitní sektor (zahrnuje celou řadu místních organizací, například sportovní kluby, malé místní podniky, individuální zástupce komunit a aktivisty).

Ačkoliv většinou nepřinášejí do partnerství žádné finanční prostředky přispívají svými přímými zkušenostmi, znalostí místních podmínek, přinášejí svůj čas, energii a know-how).

Založeno 11 Místních akčních skupin

- MAS MOST Vysočiny, o.p.s.
- IECC, o.p.s. – MAS Moravskobudějovicko
- Leader Loucko
- Via Rustica
- MAS Šipka
- Společnost pro rozvoj Humpolecka, o.s.
- Sdružení Krajina
- MAS Oslavka, o.p.s.
- MAS Zubří Země
- MAS Mikroregionu Telčsko
- Mikroregion Novoměstsko

Cíl: společný rozvoj venkovských oblastí kraje Vysočina

- **sebevědomý a respektovaný partnerem pro veřejnou i podnikatelskou sféru,**
- **rovnocenný partner při jednáních a spolupráci s krajem Vysočina i nadregionálními orgány,**
- **zdravě fungující organismus, pružně reagující na potřeby obyvatel venkova kraje Vysočina,**
- **nabízet smysluplné uplatnění členů parlamentu i jeho partnerů,**
- **rozvíjet spolupráci mezi subjekty v kraji Vysočina usilujícími o rozvoj venkova,**
- **zastřešit jednotné vzdělávání dovnitř i ven spolu s výměnou zkušeností.**

Zakládajícími členy by měly být MAS kraje. Tím by došlo i k zastřešení dalších významných subjektů, které jsou většinou strategickými partnery MAS v území (např. mikroregiony, neziskové organizace, místní podnikatelé, zemědělci...).

- výměna zkušeností,
- koordinace společných postupů při rozvoji a budování venkovského prostoru v kraji Vysočina,
- vytvoření informační sítě,
- realizace konferencí (2x ročně).

Hlavní náplň: systémové a jednotné vzdělávání členů VPKV i široké veřejnosti kraje

Obecné:

- komunikace, facilitace, směry a strategie v rozvoji a budování venkova apod.

Odborné kurzy:

- ekologie, tradiční řemesla, zemědělci a jejich role v rozvoji a údržby krajiny, ekofarmy a jejich využití....

Vzdělávání obyvatel:

- komunitní školy, vzdělávání rizikových skupin aj.

Projektové kurzy:

- jak na projekty, administrace projektů, kontrolní a řídicí mechanismy aj.

LEADER+

Cíl: „...povzbuzovat ty, kteří působí na venkově, aby se zamýšleli nad dlouhodobým potenciálem svých oblastí, podporovat zavádění integrovaných, vysoce kvalitních a regionálních strategií pro trvale udržitelný rozvoj s cílem vyzkoušet nové způsoby“

- podpory přírodního a kulturního dědictví,
- upevnění ekonomického prostředí s příspěvkem k tvorbě pracovních míst a
- zlepšení organizačních schopností komunity

vychází z partnerství veřejného a soukromého sektoru včetně nevládních neziskových organizací a jsou pro ni charakteristické:

- **partnerská dohoda o hlavních cílech** rozvoje venkovského regionu,
- **společná příprava strategií** a na jejich podkladě
- **stanovení finančního rámce dotací pro daný region na celé sedmileté plánovací období,**
- **rozhodování o výběru projektů „zdola – nahoru“.**

Leader je úspěšná iniciativa EU zaměřená na podporu rozvoje venkova

poskytuje podporu pro realizaci pilotních integrovaných strategií pro rozvoj venkovských oblastí

klade větší důraz na regionální a místní iniciativy

podporuje spolupráci mezi venkovskými oblastmi v jedné zemi nebo mezi více zeměmi a tvorbu sítí na celoevropské úrovni

- rozhodování o místních a regionálních strategiích
- rozhodování o výběru dotovaných akcí na místní resp. regionální úrovni v rámci místních akčních skupin (MAS)
- rozhodování zdola.

Umožňuje dosažení integrovaného rozvoje venkova. Jistota alokace zdrojů do regionu na celé plánovací období vytváří reálný základ pro přípravu a vytváření navzájem provázaných projektů (např. vybudování ekokoridoru, případě cyklostezek či agrotezek přes více pozemků s využitím místních pracovních sil bude jistě reálnější zorganizovat na místní resp. regionální úrovni, než prostřednictvím žádostí o dotace jednotlivých vlastníků k centrálním institucím).

Pro LEADER je typický důraz na hospodářský rozvoj ve větším území (region od 10 tis. obyvatel), ve kterém je již možné dosáhnout určitého obrátu přímo souvisejícího s prospěchem jeho obyvatel.

Metody LEADERu, založené na partnerství se soukromým sektorem, mohou účinně přispět k zapojení soukromého kapitálu do realizace venkovských projektů.

**Speciální fond pro rozvoj venkovských oblastí, zemědělství a lesnictví –
Evropský agrární fond regionálního rozvoje**

Rozvojové osy:

Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Zlepšování životního prostředí a krajiny

Kvalita života ve venkovských oblastech a diversifikace hospodářství venkova

Leader (průřezová osa)

Navazuje na Operační program Zemědělství a program SAPARD

Hlavní cíle:

- Modernizace zemědělských podniků
  - Zlepšování konkurenceschopnosti odvětví
  - Marketing a zpracování zemědělských a lesnických produktů
  - Přenos znalostí a inovací v potravinovém řetězci
  - Investice do fyzického a lidského kapitálu
  - Rozvoj nových odbytišť pro zemědělské a lesnické produkty
  - Restrukturalizace zemědělství
- V rámci této prioritní osy jsou opatření zaměřená na úpravy a zřizování polních cest zemědělci a dále opatření zaměřené na úpravu, čištění lesů a lesních cest

Navazuje na Horizontální plán rozvoje venkova

Hlavní cíle:

- Podpora zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí
- Zachování krajiny využívané k zemědělství
- Ekologické zemědělské postupy
- Zmírnění změny klimatu
- Ochrana vody
- Všeobecně prospěšné iniciativy v oblasti zemědělského a lesního hospodaření a ochrany životního prostředí

- V rámci této prioritní osy jsou opatření na úpravy krajiny, která není využívána zemědělsky, tedy úpravu lučních porostů a krajiny, údržba cest

Hlavní cíle:

- Podpora podnikání
  - Tvorba pracovních příležitostí
  - Zlepšení kvality života
  - Diverzifikace nezemědělských činností na venkově
- V rámci této prioritní osy jsou zejména podporováni začínající podnikatelé na venkově a začínající podnikatelé v cestovním ruchu ve venkovských oblastech

Hlavní cíle:

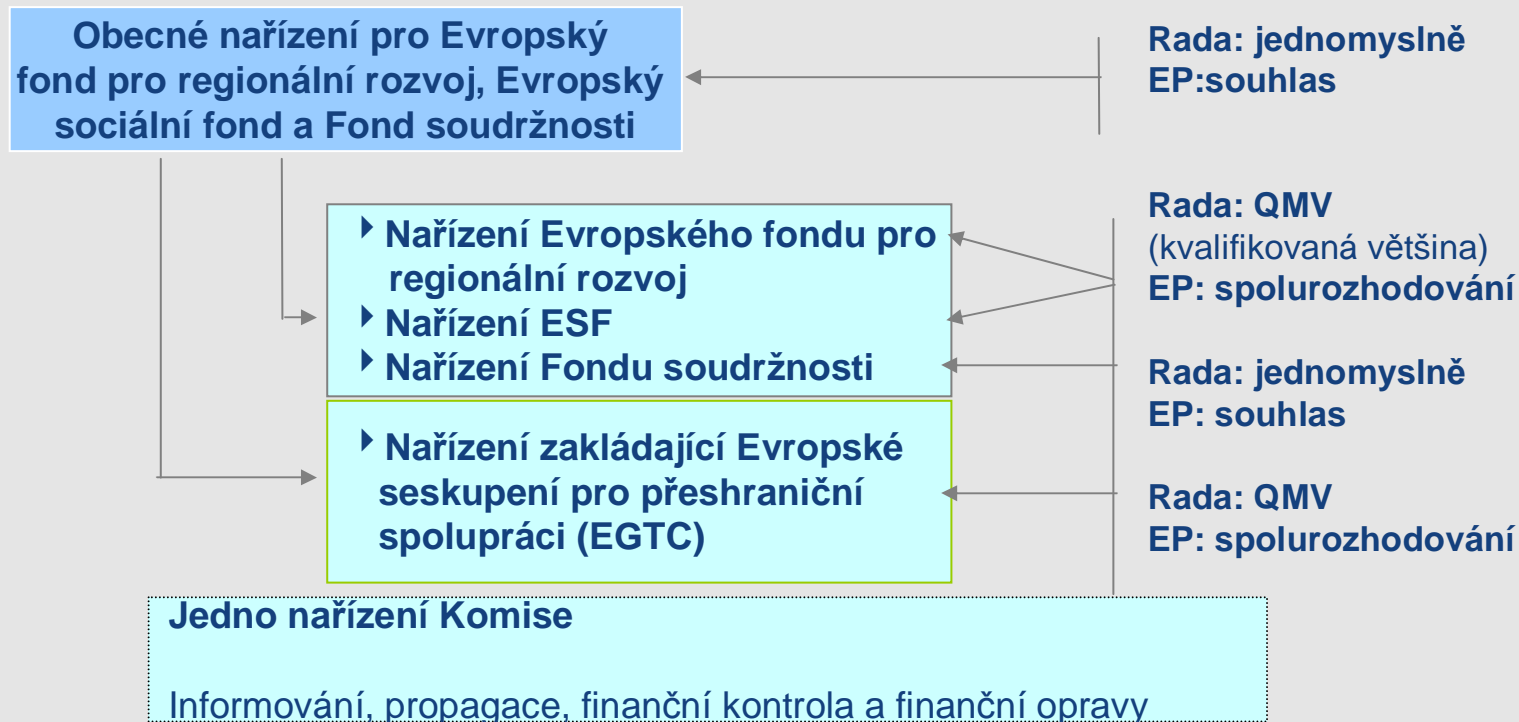
zlepšení organizačních schopností MAS

vytváření partnerství

využití místního potenciálu

**Realizace rozvojových programů – strategií rozvoje –
vypracovanými a předkládanými prostřednictvím MAS**

Návrhy nové právní architektury

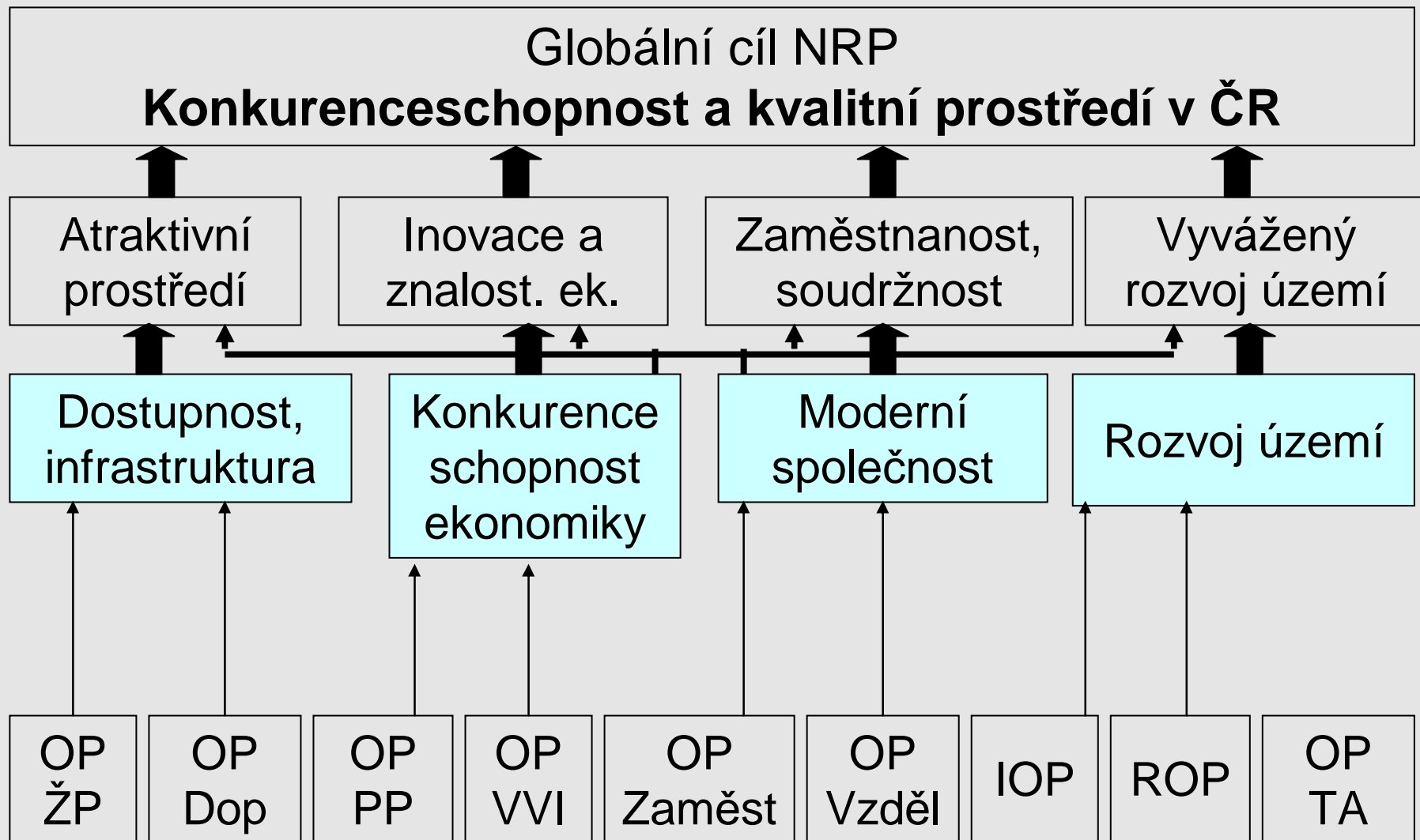

Nově: Obecné nařízení platí i pro Fond soudržnosti; nový Fond pro rozvoj venkova je nyní mimo politiku soudržnosti; jedno nařízení EK místo pěti pro jednotlivé specifické aspekty, zjednodušená pravidla způsobilosti včleněná přímo do Nařízení.

- monofondovost, křížové financování

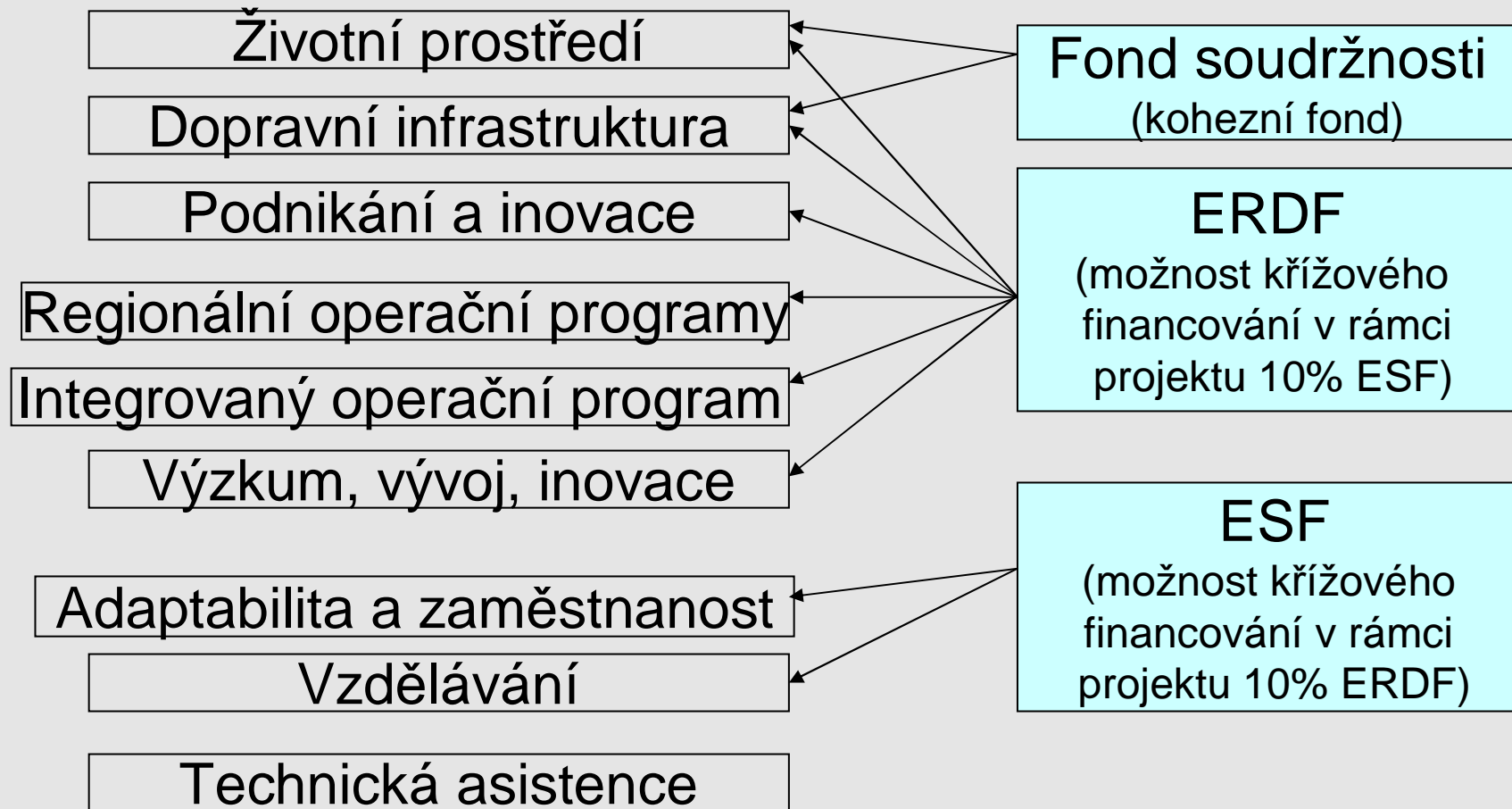
Strategické dokumenty ke kterým vztahujeme přípravu projektů pro období 2007-13

Národní rozvojový plán

Indikativní návrhy operačních programů

Globální cíl ROP se zaměřuje na urychlení rozvoje regionů ČR, na zvýšení konkurenceschopnosti regionů a jejich atraktivity pro investice, na posílení kvality života obyvatel při respektování vyváženého a udržitelného rozvoje regionů vycházející z využití jejich potenciálu. Takto nadefinovaný globální cíl ROP reflektuje a navazuje na globální cíl NRP.

Kraj Vysočina se svým přistoupením k mezinárodnímu projektu OSN/WHO Zdravé město zavázal prosazovat principy udržitelného rozvoje, šířit povědomí o něm ve spolupráci s regionálními partnery a zapojovat veřejnost do rozhodovacích procesů a environmentálních projektů.

Děkuji Vám za pozornost

**Magdaléna Svatoňová
Odbor regionálního rozvoje
kraje Vysočina**